

Geodetisch-Historische Monografieën Nr. 3
Een ooggetuigenverslag

Grootschalige Topografie

De overgang van ANALOOG naar DIGITAAL

Prof.dr.ir. Theo Bogaerts

Eindredactie: Elfriede M. Fendel

Colofon

ISBN/EAN : 978-90-818833-0-6

©2017 : De Hollandse Cirkel
Postbus 9046
7300 GH Apeldoorn
www.hollandsecirkel.nl

Uitgever : De Hollandse Cirkel

Ontwerp omslag : Itziar Lasa Epelde
TU Delft – Afdeling OTB – Onderzoek voor de Gebouwde
Omgeving

Eindredactie : Elfriede M. Fendel
TU Delft – Afdeling OTB – Onderzoek voor de Gebouwde
Omgeving
Sectie GIS-technologie
Julianalaan 134
2628 BL Delft
e-mail e.m.fendel@tudelft.nl

Ten geleide

De verandering van analoog naar digitaal heeft in al zijn aspecten een enorme invloed uitgeoefend op de vele facetten van de menselijke samenleving. Ook in het geodetische vakgebied heeft dit een geweldige verschuiving teweeggebracht. Daarbij is men misschien in eerste instantie geneigd om te denken aan de grote veranderingen in meet- en inwinningstechnieken en het bijhorende instrumentarium, maar de analoog-naar-digitaal msetting had bovendien grote gevolgen voor de producten van landmeetkundige en geodetische activiteiten zoals grootschalige topografische kartering en gegevensbeheer.

Prof.dr.ir. Theo Bogaerts heeft dit laatste proces niet alleen als ooggetuige meegemaakt, maar heeft hierin een actieve en sturende rol gespeeld. Stichting De Hollandse Cirkel is dankbaar dat hij bereid is geweest zijn ervaringen aan het papier toe te vertrouwen. Dit heeft geresulteerd in Deel 3 in de reeks Geodetisch-Historische Monografieën, waarin de geschiedenis van de geodesie na de Franse tijd worden beschreven.

Bogaerts start met het beschrijven van de voerstraalmethode, een destijds nieuwe methode van (landmeetkundige) detailmeting, en laat zien dat dit een noodzakelijke technische stap naar het automatisch inwinnen en verwerken van grootschalige topografische gegevens was. De introductie van de voerstraalmethode leidde weer tot de noodzaak van het ontwikkelen van nieuwe landmeetkundige apparatuur, terwijl de verwerking, de uitwisseling, de opslag en het beheer van topografische gegevens standaardisatie noodzakelijk maakte. Ook beschrijft Bogaerts de bestuurlijke aspecten van de overgang, in de vorm van de diverse commissies die bij het overgangsproces van analoog naar digitaal een rol hebben gespeeld.

De Grootschalige Basiskaart Nederland (GBKN) komt aan bod als het Nederlandse antwoord op het gebrek aan standaardisatie in grootschalige kaarten. Tenslotte wijdt Bogaerts een hoofdstuk aan een korte beschrijving van de HTW 1996, waarin de nieuwe meettechnieken zijn geconsolideerd.

Het duidelijke beeld dat uit deze monografie naar voren komt van het proces van overgang van analoog naar digitaal in de grootschalige topografie is, dat dit proces zich niet rechtlijnig van oorsprong naar doel voltrokken heeft, maar een bochtige weg moest volgen waarop vele hindernissen dienden te worden genomen.

Helaas is Theo Bogaerts op 10 september jl. – na een heel kort ziekbed – overleden en is het hem niet gegund de uitgave van dit boek te mogen aanschouwen. Wij dragen dit boek daarom op aan zijn kinderen en kleinkinderen: dochter Hanneke, zoon Frank, schoondochter Carla en de kleinkinderen Luc, Mark, Charlie, Olga en Olivier.

Voorzitter Stichting De Hollandse Cirkel,
Dr.ir. Roel Nicolai/Voorzitter Stichting De Hollandse Cirkel, Leiden, september 2017.

Voorwoord

Een infrastructuur is het geheel van voorzieningen dat nodig is om een land goed te laten functioneren. Met zijn artikel in het weekblad *Intermediair* aan het eind van de zestiger jaren, "De versplintering van de kaartering in Nederland", toonde Prof. Koeman aan dat op het terrein van de grootschalige topografie van een dergelijke infrastructuur nauwelijks sprake was. Daarop namen de Rijkscommissie voor Geodesie en de Nederlandse Vereniging voor Geodesie gezamenlijk het initiatief voor een onderzoek naar de realisering van een grootschalige topografische kaart voor heel Nederland.

Aanvankelijk leek deze GBKN de oplossing voor het probleem, maar de overgang naar geautomatiseerde systemen gooide roet in het eten. Met een Personal Computer kon zelfs iedere landmeetkundig ambtenaar een topografisch informatiesysteem bouwen naar eigen inzicht en gebruik.

Over de oplossing van deze complexe problematiek heeft zich een aantal samenwerkingsverbanden van de overheid (en soms het bedrijfsleven) gebogen, zoals de Rijkscommissie voor Geodesie (RCG), het SOAG – het Samenwerkingsorgaan voor de Ontwikkeling van de Automatisering bij Gemeenten, de BOCO, de Bestuurlijke Overleg Commissie Overheidsautomatisering, de SSVI – de Stichting Studiecentrum voor Vastgoedinformatie en de RAVI – de Raad voor Vastgoedinformatie. Ook de Faculteit der Geodesie van de TU Delft en het Kadaster speelden een belangrijke rol.

Omdat ik steeds nauw betrokken werd bij de ontwikkelingen leek het mij nuttig om van deze recente historie een beschrijving te maken. Dit verslag eindigt in 1996 toen in feite de overgang van de analoge naar de digitale informatievoorziening van de grootschalige topografie was gerealiseerd. De infrastructuur zelf is niet in beton gegoten. De lijst van topografische gegevens is aan verandering onderhevig, de techniek van het verzamelen en verwerken van gegevens verandert voortdurend, de vraag naar topografische informatie varieert, er worden meerdere dimensies aan de gegevens toegevoegd, enz. Op gezette tijden moet daarom de infrastructuur worden aangepast.

De ontwikkelingen met betrekking tot de grootschalige topografie volg ik nog steeds met belangstelling.

Theo Bogaerts

Rotterdam, mei 2017.